

**UPUTE ZA IZRADU SEMINARSKOG,
ZAVRŠNOG I DIPLOMSKOG RADA**

**SVEUČILIŠTE U MOSTARU
FILOZOFSKI FAKULTET
STUDIJ ARHEOLOGIJE**

Ana Anić

**KAROLINŠKI NALAZI SA
PROSTORA BOSNE I
HERCEGOVINE**

Seminarski rad

Mentor: prof. dr. sc. Ivan Ivanović

Mostar, 2009.

Pisanje rada (nekoliko napomena)

Prije pisanja rada valja najprije pogledati što o dotičnoj temi piše neko reprezentativno djelo. Posebno treba obratiti pažnju na fusnote u tom djelu. Pri pisanju je poželjno koristiti raznovrsnu, ali relevantnu literaturu, uz kritičnost prema odabiru literature, pogotovo Interneta.¹

Enciklopedije i leksikoni također mogu pružiti dobru osnovu za početak istraživanja, ali samo kao uvod. U načelu enciklopedije se ne navode u bibliografskim jedinicama, osim ako se radi o dužim jedinicama.

Internet kao izvor informacija sve je rašireniji. I on obično služi kao polazišna točka za daljnja istraživanja, odnosno samo kao uvod u detaljnije istraživanje. Treba biti veoma oprezan s preuzimanjem informacija s internetskih stranica budući da svatko može postaviti stranicu s bilo kojim sadržajem. Tu bi valjalo uočiti: adresu, autora, naslov, vlasnika domene, te datum postavljanja ili ispravljanja informacije.

Stil pisanja

Stil, kao i struktura rada, oblikuje se s vremenom, čitanjem djela drugih autora. Neki pišu u prvom licu množine, jer se to smatra skromnošću. Koristi se i neutralni oblik, a u posljednje vrijeme počinje se koristiti i prvo lice jednine, ali se s time ne smije pretjerivati.

U duhu hrvatskoga jezika treba koristiti više aktivne od pasivnih oblika.

Ne smije se pretjerivati s citatima. Oni bi se trebali koristiti samo kad je to potrebno, da se vidi točno kako je izvorno rečeno. Sadržaj izvora i literature treba prepričati.

Citati moraju biti točno označeni navodnicima, jer se u suprotnom radi o plagijatu. Rečenice ne smiju biti preduge (do tri retka).

U pisanju treba paziti na pravopis i gramatiku. Od profesora na fakultetu ne treba očekivati ispravljanje tih grješaka.

Plagijat

To je najteži zločin u znanstvenom svijetu, a predstavlja krađu tuđih plodova rada. Ako se otkrije plagijat, recimo u doktorskom radu, kandidat može izgubiti svako pravo na akademsku titulu ili biti izbačen sa sveučilišta.

Postoje dvije osnovne vrste plagijata: izravni ili doslovni, te neizravni plagijat.

Izravni ili doslovni plagijat jest kad se riječi drugog autora doslovno navode kao svoje, bez navodnika i bilo kakve druge oznake da se radi o tuđim riječima.

Neizravni plagijat jest kad se ne preuzme doslovno nečiji tekst, već se zamijene neke riječi ili fraze kako bi ga se malo izmijenilo. To je također nedopustivo i kad ste naveli autore i radove u bilješci.

Iznošenje tuđih ideja kao vlastitih, također se smatra plagijatom (krađom).

¹ Za ove upute studentima od velike koristi može biti knjiga: ZRINKA NIKOLIĆ-JAKUS, *Uvod u studij povijesti. Historiografski praktikum*, Leykam international, Zagreb, 2008.

Kako izbjeći plagijat? Kad god zapisujete bilješku iz literature, zapišite punu i jasnu bibliografsku bilješku o izvoru informacije.

Ako se preuzima više od 4-5 tuđih riječi u nizu, potrebno ih je staviti u navodnike. I kad se prepričava tekst, obvezatno se mora staviti bilješku s bibliografskim podacima o radu koji ste koristili.

Struktura rada

Svaki bi rad mogao sadržavati: naslovnu stranicu, sadržaj, uvod, glavni dio, zaključak, (popis skraćenica), izvori i literatura (i prilozi).

Osnovni elementi koje rad treba imati su uvod, razradba teme i zaključak.

Uvod. U ovom dijelu treba obrazložiti temu i smjestiti je u neki širi kontekst, tj. treba reći o čemu će govoriti taj rad. Tu se može navesti kakav će biti pristup temi i kakva će biti struktura korištenih izvora. Iako je teško navesti sve koji su pisali o nekoj temi, povjesničari ne smiju prešutjeti ono što su ostali zaključili prije njih. Duljina uvoda kod seminarskih radova okvirno bi trebala iznositi jednu karticu teksta.

Glavni dio (Razradba teme). U ovom dijelu donosi se analiza problema koja treba voditi do odgovora na istraživačko pitanje. Postoje različiti načini strukturiranja glavnog dijela rada koji najčešće ovise o temi, ali i o metodološkom pristupu. Svaki bi se odlomak trebao organizirati oko određenog argumenta, tj. oko ključne rečenice, a veza između različitih dijelova treba biti jasna. Bitne stvari se ne iznose u bilješkama nego u tekstu.

Zaključak. Iz njega mora biti vidljivo što je ključno u dotičnom radu, tj. koji su krajnji rezultati istraživačkog rada. Ovdje se navode odgovori na istraživačka pitanja koja su postavljena u uvodu. Duljina teksta zaključka seminarskog rada treba biti do jedne kartice.

Popis izvora i literature. Ovo dvoje potrebno je razlikovati. U popisu literature treba navesti samo one radove koji se koriste u samom radu. Literatura se navodi po abecednom redu prezimena autora. Ukoliko se koristi više radova istog autora oni se nabrajaju kronološkim redom od starijih prema novima.

Na kraju rada treba navesti **Popis skraćenica** (navodi se samo kod manje poznatih riječi). U popisu se navode samo one skraćenice koje se više puta koriste u tekstu. Naime, budući da je svaku skraćenicu potrebno objasniti i u tekstu kada se prvi puta spominje, skraćenice koje se spominju samo jedanput nije potrebno stavljati u popis skraćenica.

Npr.

ALBiH	-	<i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>
DAD	-	<i>Državni arhiv u Dubrovniku</i>
MSHSM	-	<i>Monumenta spectantia historiam Sclavorum meridionalium</i>

Sadržaj se navodi na početku rada.

Naslovi i podnaslovi unutar razradbe teme označavaju se brojevima, a sadržaj, uvod, zaključak, popis skraćenica te izvori i literatura ne označavaju se brojevima.

Oblikovanje teksta

- Margine trebaju biti najmanje: lijevo 3,5 cm, a ostale najmanje 2,5 cm. Unutar ovih margina ne može biti ništa napisano.
- Seminarski, diplomski i magistarski rad treba biti pisan: normalni font 12, prored 1,5. - Preporuča se font *Times New Roman*.
- Svaki naslov poglavlja neka bude spušten za tri retka.
- I osnovni tekst i bilješke trebaju biti poravnani s obje strane.
- Sadržaj neka bude na početku, pisan malim slovima, osim onih koja moraju biti velika.
- Bilješke na dnu stranice trebaju biti: font 10, prored 1. Prvi redak bilješke uvučen za jedan tabulator.
- Sve naslove i podnaslove treba centrirati.

- **Popis izvora i literature** na kraju rada treba biti složen po abecednom redu autora, punim prezimenom pa imenom, odvojenim zarezom. Primjerice:

ANTIĆ, ANTE, "Ovdje naslov rada", u: *Ovdje naziv knjige u kojoj je objavljen*, Matica hrvatska, Mostar, 1999., str. 115-137.

- * Kada se navodi neki rad u popisu literature treba navesti sve stranice na kojima se nalazi taj rad u navedenom zborniku ili časopisu.
- * Imena autora pišu se malim verzalom (smanjena velika slova, npr. MATE MATIĆ).
- * Ukoliko ima dva ili više izdanje neke knjige, treba se svakako navesti koje se izdanje koristilo. Npr.
MATE MATIĆ, *Naziv knjige*, Svjetlost, Sarajevo, 1959.
MATE MATIĆ, *Naziv knjige*, Svjetlost, Sarajevo, 1982.
- * Kada se navodi neki citat treba uvući cijeli tekst s lijeve strane jedan tabulator.

- Broj stranica

- Esej u razradbi teme treba imati 5-7 stranica.
- Seminarski rad u razradbi teme treba imati 10-15 stranica
- Završni rad (Bolonjski program) u razradbi teme treba imati 20-30 stranica.
- Diplomski rad u razradbi teme treba imati 40-50 stranica.
- Diplomski rad (Bolonjski program) u razradbi teme treba imati 50-60 stranica.
- Diplomski i magistarski rad prije uvezivanja trebaju biti odobreni od svih članova povjerenstva.

- **Najčešće pogriješke** koje treba izbjegavati:

- * (1999.-2005.) - ne treba razmak od zagrada do broja.
- * (1999. - 2005.) - ne treba razmak između crtice i brojeva.
- * (1999-2005) - ne mogu biti redni brojevi godina bez točaka.
- * str.15-20 - nedostaje razmak iza str.
- * str. 15.-20. - iza brojeva stranica ne treba točka, osim ako je na kraju rečenice.
- * str. 15 - 20 - ne treba razmak između brojeva stranica.
- * svaka bilješka na dnu stranice jest rečenica pa treba završiti točkom.
- * ...srednjovjekovna Humska zemlja¹⁴. - bilješka ide poslije interpunkcijskog znaka.
- * Aleksandar III - iza svakog rednog broja mora doći točka.
- * Zagreb-Mostar - između crtice i gradova treba biti razmak.
- * Kad je cijela rečenica u navodu, navodnici idu iza točke, a kad je samo dio rečenice u navodu, navodnici idu prije točke.

BILJEŠKE (FUSNOTE)

Prilikom navođenja izvora i literature potrebno je pridržavati se sljedećih pravila.

Knjige:

Prvi put

¹ MATE MATIĆ, *Ovdje naziv knjige*, Globus, Zagreb, ²1984., str. 548-550.

Niže

² M. MATIĆ, *Ovdje naziv knjige*, str. 321, 325-336.

Poglavlja u enciklopedijama:

Prvi put

³ "Dalmacija", u: *Hrvatska enciklopedija*, I., Zagreb, ³2005., str. 580-590.

Niže

⁴ "Dalmacija", u: *Hrvatska enciklopedija*, I., str. 580-590.

Radovi u zbornicima:

Prvi put

⁵ ANTE ANTIĆ, "Naslov članka", u: *Naziv knjige*, Matica hrvatska, Zagreb - Mostar, 1999., str. 189.

Niže

⁶ A. ANTIĆ, "Naslov članka", str. 189.

Članci u časopisima:

Prvi put

⁷ PETAR PETROVIĆ, "Naslov članka", u: *Hrvatska budnica*, Split, 4/2002., str. 108-136.

Niže

⁸ P. PETROVIĆ, "Naslov članka", str. 108-136.

Dnevne novine:

Prvi put

⁹ MARKO MARKIĆ, "Naslov članka", u: *Vjesnik*, br. 8245, Zagreb, 15. 11. 1999., str. 141-143.

Niže

¹⁰ M. MARKIĆ, "Naslov članka", str. 141-143.

Intervjui:

Prvi put

¹¹ MATE MATIĆ, "Naslov intervjua", (razgovarao A. Antić), u: *Slobodna Dalmacija*, br. 5467, Split, 24. 3. 2004., str. 3-4.

Niže

¹² M. MATIĆ, "Naslov intervjua", str. 3.

Arhivi:

Prvi put

¹³ DRŽAVNI ARHIV U DUBROVNIKU (dalje: DAD), *Lettere di Levante*, svz. IV., f. 32rv. (12. 2. 1456.) (svz. = svezak; f = foglio - list; r = recto - prednji; v = verso - stražnji)

Niže

¹⁴ DAD, *Lettere di Levante*, svz. V., f. 32v. (22. 4. 1456.)

Internet:

¹⁵ <http://www.index.hr>, *Naslov članka*, (15. 9. 2004.).

